

שנייה חפזים

ליקוט דברי תורה והנהגות מפי ספרים וסופרים
מרבתינו הקדושים מאמשינאו

פרשת לך-לך תשפ"ה ♦ גליון ר'

שיחות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וכל מעשיך יהיו לשם שמים

וַיֹּאמֶר ה' אֵל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וְגו' וְאָעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְגו'
(יב א-ב). ופירש"י ב' פירושים, האחד, שהבטיחו על הבנים ועל
הכמונ ועל השם, ואח"כ מביא פירוש נוסף, דבר אחר ואעשך
לגוי גדול, זהו שאומרים אלהי אברהם, ואברכך זהו שאומרים
אלהי יצחק, ואגדלה שמך זהו שאומרים אלהי יעקב וכו'.

בספה"ק **אוהב ישראל**, מתפלא מהו הנסיון הלזו, עד שהכתוב
משבח, וילך אברם כאשר דבר אליו ה', וכי יעלה על לב אדם,
ואפילו אדם פשוט, שלא לציית לדבר ה' ח"ו, ובפרט שאינו
נסיון גדול כ"כ, שהרי שכרו בצדו שהשי"ת הבטיחו שעי"ה הליכה
זו ירויח כל כך הרבה טובות וברכות, לו ולזרעו אחריו עד סוף
כל הדורות.

אכן ביאור הענין הוא כך, שאברהם אבינו עשה כל מעשיו
במחשבה זכה טהורה ונקיה לקיים דבר ה', והגם שידע שיצמח
לו מזה כל טוב כפי ששמע מפי השי"ת, עכ"ז לא השגיח על
זה, וכל כוונתו היה לעשות נחת רוח ליוצרו, שיתגדל ויתפרסם
אלקותו ית' לעיני כל הברואים בכל מקום ובאו.

ובעת שנאמר לאברהם נבואה זו, לך לך מארצך וכו', אז תיכף
ומיד עמד היצ"ר על ימינו לשטנו. וחיזק אותו לילך בזריזות
והכניס בלבבו ומחשבתו חמדת טובות עוה"ז הנצמחו לו מזה.

אמנם אאע"ה לגודל צדקתו הבין מיד שהוא מפיתוי היצר
הרע. והתחיל להתבונן במחשבתו לעשות דברי השי"ת רק
בכדי לעשות נחת רוח ליוצרו. ומיד ביאר לעצמו כהפירוש
השני של רש"י, ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלהי אברהם,
כלומר שכל הליכתו הוא רק שיתגלה ויתפרסם אלהותו ית'
בכל העולם ע"י מדת החסד של אאע"ה. ואברכך זהו שאומרים
אלהי יצחק, ר"ל שיתפרסם אלהותו ית' ע"י מדת היראה והפחד
שהוא מדתו של יצחק, וכן ע"י מדתו של יעקב.

וזה היה עיקר הנסיון, שמחשבתו תהא זכה ונקיה וטהורה בלי
שום סיג ופסולת ח"ו. וזהו וילך אברם כאשר דבר אליו ה', שכל
כוונתו היה רק לשמים.

(מתוך סעודה שלישית פר' לך תשפ"ה)

דברות קודש

לצאת מן הטבע

לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וְגו' וְאָעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאֶבְרַכְךָ
וְאֶגְדְּלֶךָ שְׁמֶךָ וְהָיָה כְרֵכְךָ (יב א-ב). לפי שהדרך
וכו' ממעטת פריה ורביה וכו' לכך הווקף לשלושה
ברכות הללו שהבטיחו על הבנים וכו' (רש"י).

ולכאורה בשלמא אם היה לאברהם כבר דברים
הללו, יש לו לירא פן יתמעטו ממנו מפני טורח
הדרך, וצריך לברכו על כך. אבל אברהם אבינו
שגם עתה היה חסר, בין כך ובין כך, למה יירא פן
הדרך תמעט לו?

אלא, מה שגם עד עתה אין לו בנים הרי זה יותר
סיבה שיש לו לירא לעשות פעולות אשר טבעו
למעט את הבנים, והיה יכול לחשוב בדעתו מאחר
שאני צריך להוליד בנים, א"כ איך יצוני להניח
דרכי בזה ולעשות דבר שהוא היפך מגמתי. לכך
אמר לו השי"ת אדרבא לפי שהדרך ממעטת עפ"י
טבע, ואתה לא תחוש לדרכי הטבע רק תעשה
רצון השי"ת, בזה דייקא תזכה לברכה ולשידוד
מערכות הטבע, לצאת מאצטגנינות שלך.

(הרה"ק מווארק"י ז"ע)

ומוסיף הרבי מווארק"י ומביא דוגמא לדבר: והנה
תורתנו הקדושה מלמדת אותנו בכאן לבל נהיה
משוקעים בהבלי הזמן להאמין בטבע, על דרך
משל אם יבוא קונה לסוחר גדול קודם שהתפלל
עדיין, וידמה לו אשר על ידי קונה זה יוכל להרויח
מאד ואם יתאחר בענין זה יפסיד סך מסוים. אך לו
חכם ישכיל זאת, כי אדרבא בזה שיקדים עבודת
הבורא ית' יספיק לו ריוח ושכר יותר. כי נהפוך
הוא, האדם אשר מתנהג עצמו ג"כ בעבודתו יתברך
ויתעלה למעלה מהטבע ולא יחוש על טבע גופו
וממונו, כי אז ילם לאיש כמעשהו לשדד לפניו
מערכות הטבע להרויח יותר מעתה.

לא לחפש מדרגות

לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וְגו' אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ (יב א).
בשם כ"ק אדמו"ר מרן רבי מנחם ז"ע, "לך לך
מארצך" פי' זך נישט קיין מדרגות, ז"י דו "סור
מרע", "אל הארץ אשר אראך" – מדרגות וועל
איך דיר שוין געבען.

(הרה"ק רבי יצחק ז"ע)

מיום השמיני והלאה ירצה דמו

וְכָן שָׁמַנְתָּ יָמִים יְמוֹתָ לְכֶם כָּל יָמֵי וְכָר (יז יב).

זוג אחד מבני משפחתו של ה'שמח ישראל'
מאלכסנדר ז"ע לא היה להם בנים, והבטיח להם
הרה"ק מאלכסנדר שהאשה תלד בן, ואכן נפקדה
בהריון. באמצע ההריון הגיע רופא מעיר לאדז'
לבקרה, ואמר שהעובר כבר אינו בחיים ל"ע,
ושצריך להוציא את העובר תיכף ומיד, ובאם לא
יעשו כן הרי האם בסכנה ח"ו. ברם, היא אמרה
שצריכה לשאול את פי הרה"ק מאלכסנדר שהיה
דודה. והרה"ק בא לשם ואמר שישלמו להרופא
עבור סלטול הדרך וישלחו אותו לדרכו והכל
יהיה בסדר. הראה הרופא להרה"ק בכלי-מכשיר
שלו סימנים שכבר מת העובר, נענה הרה"ק
מאלכסנדר: "מיר קוקען נישט מיט די זעלבע
שפיגעלע ווי איהר קוקסט". וכדבריו כן היה, ונולד
בן למזל טוב.

כמעט כל בני העיר הגיעו להשתתף בהברית
מילה, וכשנטל הסנדק, הרה"ק מאלכסנדר את
הילד על ברכיו, ראה והנה נטף כמין מים מעיניו
של הילד. קרא למוהל ושאל אותו אם כבר בדק
הילד, ואמר הן, ואין זה כלום. שוב קרא למוהלים
נוספים שנכחו במקום וכולם כאחד אמרו שיכולים
לעשות הברית. אך למעשה, לתמיחה כולם פסק
הרה"ק נחרצות ואמר שאין עושים הברית.

בתקופה ההיא הוצרך הרה"ק לנסוע לעיר ברלין
משום רפואת עיניו, ואמר שלא יעשו הברית עד
שיחזור מברלין. והסביר כוונתו, ד'פיקוח נפש'
אין הכוונה שיש צורך להתבונן ולהבחין בבריאות
התינוק "לעת עתה" כדי למולו, אלא צריך גם
לראות התוצאה מה יקרה אף לסוף שמונים שנה...
(הרה"ק רבי יצחק ז"ע)

רבינו ר' יצחק ז"ע היה מחמיר מאד בענין
מראה געה"ל [צחוב] של התינוק, והיה שולח בזה
לדעברעציענער רב, והיה נהנה שהוא מחמיר בזה,
וראה עוד ב'משמרת הקודש' (ח"ב דף רכ"ג). אגב
נציין, שפעם לאחר ברית מילה אמר רבינו ז"ע:
אליהו נקרא 'מלאך הברית' וכיון שהוא ממילא
נמצא כאן, יכול גם לבשר אותנו ביאת המשיח...

בדרכי רבותינו

הרה"ק בעל מאור עינים מטשערנאביל זי"ע | יומא דהילולא י"א בחשוון

תלמיד הבעש"ט והמגיד

הערב (י"א בחשוון) חל היארצייט של הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל בעל מאור עינים זצלה"ה, היה תלמידם של הבעש"ט הק' ושל המגיד ממעזריטש.

הרגיל לעשות צדקה זוכה לבנים בעלי חכמה

בחתונת הרה"ק ר' אברהם המלאך, בעת הכרזת הדרשה געשאנק, לא היה לאביו המגיד ממעזריטש מה ליתן, והיתה לו עגמת נפש, כשהבחין בכך תלמידו הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל, המציא בחשאי לידי המגיד כמה מטבעות של זהב, וכך מנע ממנו מבוכה, והיה לו לרבו המגיד זי"ע קורת רוח ממעשהו, ועבור זאת ברכו שיזכה לנשמה גבוהה, ואח"כ נולד לו בנו הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע.

עוזר דלים

המאור עינים היה עני מופלג, ולא רצה ליהנות מהבריות, ואף כשהמציאו לו מעות היה מראה מקום למי ליתנו כצדקה, וכך היה עוסק רבות בצדקות לפרנס העניים ולפדות שבויים.

מסירת חלקו לעולם הבא

פעם הגיע המאור עינים זי"ע לאיזה עיר, ובהעיר לא היה עדיין מקוה, מיד נרתם לענין, בני העיר הגידו לו שיש איזה עשיר גדול בעיר, אך אינו רוצה ליתן בעבור המקוה, המאור עינים החיש צעדיו והתדפק אל דלתו, עזר את ליבו על דבר הזכות הגדולה לבנות מקוה טהרה, והבטיח לו שאם יתרום, יתן לו את חלקו בעולם הבא. העשיר תיכף הסכים לעיסקה, וכך נבנה המקוה, כאשר שאלו את פי המאור עינים, למה הבטיח כל כך הרבה, ענה הלוא אני אומר בכל יום 'ובכל מאודך' והרי אין לי מעות, אלא מה הרכוש שלי, העולם הבא... על כן נתתיה.

צדקה בעת צרה ושביה

בשער יששכר להרה"ק ממונקאטש מספר אודות בנו של הרה"ק המאור עינים, הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע, שפעם נתנוהו במאסר ל"ע בפקודת שרי המלוכה, ולא יכלו אוהביו לפעול להוציאו מידם, אך זאת פעלו שעכ"פ יכניסו לו טלית ותפילין ומאכל ומשתה וכיוצא בו. וגם זאת דאגו לו, אשר היות ודרכו היה תמיד לחלק צדקה לעניי עירו לצרכי שבת קודש, אזי באו העניים סמוך לבית המאסר ודרך חלון הקטן שהיה שם היה ממשיך במצוות נתינת צדקה.

כי יש שכר לפעלתך

פעם באת אשה אחת לחלון, ורצה הרה"ק להניח בעדה נדבתו על החלון, אך אמרה כי אינה צריכה למעות, אלא באה רק לשאול שאלה, והיא שאמרו חז"ל (ב"ק נ.) מעשה בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה

לבור, והודיעו לרבי חנינא בן דוסא, ואמר דבר שאותו צדיק מצטער בו, לחפור בורות לעולי רגלים יכשל בו זרעו? ועלתה בתו מן הבור בדרך נס. והנה אביכם המאור עינים זי"ע עסק בפדיון שבויים, וא"כ איך יכשל בו זרעו, ונתפסתם לשביה בבית הסוהר. והשיב לה, שגם הוא אינו יודע ואף בעיניו יפלא. השיבה לו, על כן הנני מברככם שתצאו מיד לחפשי מהשביה, ואכן מיד בא שר בית הסוהר וצוה לו שמשוחרר וילך לביתו. וגילו לו מן השמים, כי זו היתה רחל אמנו שעוררה רחמי שמים, ובברכתה הועילה מיד לחירותו, ע"כ.

אם יש עליו מלאך מליץ

ויש להסמיך לעובדא זו המשך דברי הגמ' (שם) אמר רבי אחא אף על פי כן מת בנו בצמא, שנאמר וסביביו נשערה מאד, מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו אפילו כחוט השערה. ולכאורה מה עם הטענה של רחב"ד דבר שנצטער וכו', וביאר בתוס' שזה לא ממש אותו דבר שנצטער בו, שכן רק נפילה לתוך בור הוא בכלל זה, ולא כל מים. אך בתוס' רי"ד (מובא בשיטמ"ק) מביא דבר נפלא, שדוקא בזכות זה שרחב"ד השמיע את הסברא 'דבר שנצטער' וכו' לפני הקב"ה, זה פעל את הישועה, שכן דרכו של הקדוש ברוך הוא שמסכים לסברת הצדיקים שבדור, אך כשמת בנו בצמא, כבר מת רבי חנינא, ועל כן לא היה צדיק שהשמיע את הזכות.

תיקון לחטאים

בגזע טשערנאביל מקובל מהמאור עינים שקיבל מאליהו שתיקון גדול לחטאים, להיות נעורים כל ליל שישי עש"ק, ובעש"ק ליתן צדקה לעני הגון, ובשב"ק בבוקר לאמר כל ספר תהלים. ופעם נדברו יראי ה' חסיד קאצק וחסיד טשערנאביל אודות מנהגיהם של כל אחד, וכשבאו למנהגים אלו, אמר החסיד דקאצק [י"א שזה היה תשובת הרה"ק מקאצק עצמו] אצלינו נעורים ללמוד בכל הלילות, וצדקה נותנים בכל עת שיש לנו מעות, וספר תהלים שדוד המלך אמרו במשך שבעים שנה, וכי אפשר לאומרו בבת אחת?

טוב מעט בכוונה

פעם שאל הרה"ק מרוזין זי"ע להמגיד מטשערנאביל זי"ע למה מרבים אצלם באמירת תהלים, והלא נפסק (שו"ע או"ח סי' א') טוב מעט תחנונים בכוונה, מהרבות בלא כוונה, אמר לו המגיד מטשערנאביל ש"ע שאומרים הרבה תהלים, בוודאי שיש בזה גם מעט שהוא בכוונה, ואנו מפרשים המאחז"ל טוב מעט בכוונה, שבא ע"י, מהרבות שלא בכוונה.

היום הוא הילולת רחל אימנו, רחל מבכה על בניה (ירמיה לא), ומבקשת על הגאולה, יה"ר שבזכות הצדיקים נזכה לגאולה במהרה.

א גוטע וואך, א פרייליכער וואך.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. מוצש"ק לך תשפ"ב)

הליכות והנהגות

מספר המנהגים 'משמרת הקודש' ומכתבי חסידים

לבישת בגדים

נהגו רבותינו זהירות יתירה שלא לשנות שום לבוש מדרך אבותינו, והתרחקו מכל הנהגות הגוים בעניני לבוש, כמ"ש ואבדיל אתכם מן העמים". נוהגין להקפיד בלבישת בגדים שיהיה צד ימין על צד שמאל?

- א. ידוע הוא בדברי ימי רבותינו המאבק הגדול שהתנהל בתקופת הרבי מווארקיי זי"ע, נגד גזירותיו של הצאר הרוסי, ובתוכם גזירות הלבוש בפולין, אותו ניהלו בחירוף נפש ממש הרבי הזקן מווארקיי ורעו הקרוב הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע ומאז גזירות הלבוש היה הלבוש אחד מהסממנים הבולטים של חסידי פולין.
- ב. סיפר מרן הרה"ק רבי יצחק זי"ע, שהרה"ק רבי שמחה בונם מאטוואצק זי"ע נהג לבקר באמשינאו בכל שנה ביום ד' כסלו, יומא דהילולא של מרן הרה"ק רבי יעקב דוד זי"ע, ולהשתטח על קברו, ובשובו לביתו ליווה אותו מרן הרה"ק רבי מנחם זי"ע עד לתחנת הרכבת. בשנה אחת, באמצע הנסיעה נשתנו פניו של רבי בונם והתעלף, ומלוויו לא ידעו מה זה ועל מה זה. כשחזר לאיתנו סיפר, שראה יהודי הדור בלבשו ומכופתר מצד שמאל לימין כמנהג הגוים, וזה אשר גרם לו להתעלף... עוד בענין זה סיפר הרה"ק ר' י. מנחם ביום ז"ל: סיפר לי ר' אברהם ד. ז"ל (היה נר בפולין בעיירה אמשינאו, וכל משפחתו היו חסידי אמשינאו): כאשר עמדתי לעלות לישראל בשנת תרצ"ה, נכנסתי לקבל ברכת פרידה ממרן הרה"ק רבי יוסף זי"ע, וכך אמר לי בשעת הפרידה, "אברהם, דו פארסט קיין ארץ ישראל, איך וויל זאלסט מיר צוזאגען דריי זאכען. א. זאלסט שיקען זיינע קינדער אין א תלמוד תורה. ב. זאלסט דאווענען צוזאמען מיט אונזער עולם. און די לעצטע זאך בעהת איך דיר, זאלסט דיר היטען, צו קנעפלען דיר רעכטס אוף לינקס". ענית לו - מספר ר' אברהם, שהיה אז קצת מודרני - מילא, את השתי בקשות הראשונות של הרבי, אני מבטיח אי"ה לקיים. אולם, הבקשה של כיתור ימין על שמאל, איני מבין מה החשיבות בזה, וגם לא אוכל להבטיח למעלתו על כך. ענה לו הרבי במתק לשונו: "אברהם, געדענק! זאלסט וויסען, אז אללעס הייבטס אין פון א קנעפליך!"